ДЗВОНИ ЛЕМКІВЩИНИ

№3 (45)
травень-червень 2004 р.

Газета заснована у квітні 1994 року

ЧАСОПИС ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА «ЛЕМКІВЩИНА»

VI. ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ФЕСТИВАЛЬ ЛЕМКІВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

м. Монастириськ, 5-6 червня 2004 р.

Мовою документів

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Центральним органам виконавчої влади, обласним державним адміністраціям (за списком)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Віце-прем'єр-міністр України
Д. Табачник
18 травня 2004 р.

ПРОГРАМА
підтримки та збереження культурної спадщини лемків на період до 2009 року

Лемки – етнографічна група українців, які здавна жили в Карпатах на схилах Низьких Бескидів.

Після захоплення Галицької Русі феодальними Польщею та Угорщиною, пізніше Словаччиною, населення етнічних земель Лемківщини, яке мешкало на околицях українських земель в оточенні інших народів, впродовж всього періоду піддавалось політичному, духовному і фізичному насильству, денаціоналізації, але зберегло свою етнографічну ідентичність.

Лемківщина протягом століть спонукала відомих вчених до наукових досліджень.

Так, визначенням населення Карпат займався польський дослідник В. Поль. Зокрема дослідження розселення лемків висвітлено у працях відомих науковців І. Вагилевича, О. Терешського, П. Шафарика, Етнера

** Урочисте відкриття Фестивалю.*
** Почесні гості свята (на першому плані): Іван Панцьо, Геннадій Москаль, Неоніла Мулєсарова, Іван Курницький, о. Іван Майкович, Ярослав Жовнірчик.*

** Підняття Національного прапора.*
** Запалення ватри.*

Шановні краяни, учасники та гості фестивалю! Дорога лемківська родино!

VI-ий Всеукраїнський фестиваль лемківської культури «Дзвони Лемківщини» – це свято західної гілки українського народу, яка споконвіку жила в Карпатах. У 1944-46 роках українці з території Польщі були депортовані і розсіяні по всіх областях України. Нас було 123010 родин або 483808 осіб. Протягом 60-ти років ми бережемо пам'ять і синівську любов до рідної землі, по крупиці збираємо втрачені пам'ятки історії.

Перші дві «Лемківські Ватри» (1999, 2000 рр.) були проведені в селі Гутисько Бережанського району на Тернопільщині. Відтак фестиваль був перенесений до Монастириська, де набув статус Всеукраїнського. Місто Монастириськ стало Центром лемківської культури. Тут проживає багато наших краян, діють Музей лемківської культури, народний хор «Яворина». Навколишня природа нагадує втрачені гори.

Бойки, гуцули і лемки – діти Карпатського регіону, мають свої характерні говірки, відмінні ознаки в одязі, побуті, звичаях, традиціях. Лемки, позбавлені історичної батьківщини, етнографічних коренів, родинних і економічних зв'язків, були приречені на асиміляцію. Після 1988 року, коли було створено перше товариство «Лемківщина» у Львові, почався процес відродження нашої культури.

Останнім часом у житті лемківської громади України відбулося немало визначних подій. Сьогодні ВУТЛ має свої підрозділи у 15-ти областях і є єдиною організацією, що представляє лемків в Україні. Створюються нові осередки. Незабаром об'єднаються лемки Закарпаття. У Перечині і Львові проводилися Міжнародні конференції з проблем етнічного відродження Лемківщини. З 1 січня 2004 р. набрав чинності Закон України, за яким особи, виселені в 1944-45 рр., визнані учасниками війни. У січні цього року трьома масовими заходами у Львові (мистецька виставка у Картинній галереї, Велия в Академії мистецтв і концерт в Оперному театрі), започатковано відзначення трагічної події – 60-ти річчя депортації українців з території Польщі. Враховуючи звернення ВУТЛ, оголошені обласні конкурси на встановлення пам'ятних знаків жертвам депортації в Івано-Франківську, Тернополі, Львові та в інших містах Галичини.

У концертній програмі і конкурсах братимуть участь більше 60 професійних та аматорських мистецьких колективів, окремих виконавців з багатьох областей України та міста Києва. Приїдуть колективи з Польщі та Сербії. Таким чином, Всеукраїнський фестиваль переростає у міжнародний.

Наш Фестиваль, як завжди, проходитиме під гаслом «Цне ся мі за Тобом, мій лемківский краю» і буде позначений сумною датою депортації. Протягом двох днів, незалежно від погоди, на Ватряному полі звучатиме оригінальне лемківське слово, пісня, музика і танці. Вони поєднають наші думки і серця. Лемківська пісня – неповторна сторінка духовної культури України.

Висловлюю щиру подяку всім державним установам за матеріальну підтримку Фестивалю, за розуміння лемківських проблем. «Боже, заплат!» всім спонсорам і благодійникам, організаторам і безпосереднім виконавцям, які подбали про те, щоб нинішнє свято відбулося.

Веселої Вам забави!

Олександр ВЕНГРИНОВИЧ,
голова Всеукраїнського Товариства «Лемківщина».

займався польський дослідник В. Ноль. Зокрема дослідження розселення лемків висвітлено у працях відомих науковців І. Вагилевича, О. Торонського, П. Шафарика. Етнографічні межі Лемківщини на основі народного одягу досліджував відомий вчений Р. Рейнфус. Аналізуючи польсько-угорські хроніки XIII ст., М. Грушевський стверджував, що Галицька Русь сягала верхів'я рік Ториси і Теплі. Великий вклад у мовознавство вніс В. Гнатюк, досліджуючи лемківський діалект. Багато інших відомих вчених досліджували історію населення, культуру, мову, побут, демографію лемків.

Друга світова війна принесла лемкам незабутню історичну трагедію. У 1944-1947 роках їх було насильницьки позбавлено прадідівських земель і розселено по всій Україні та північно-західних землях Польщі.

За сучасною державною належністю 41 відсоток території Лемківщини середини XX століття припадав на Словаччину, 11 – на Україну (Закарпаття) і 48 – на Польщу.

На сьогодні нараховується близько 1 млн. лемків, з них: закарпатських – близько 200 тис.; лемків-переселенців з Польщі у Львівській, Тернопільській, Івано-Франківській, Донецькій, Дніпропетровській, Одеській, Харківській та ін. областях – 230-250 тис.; у Польщі – 100 тис.; у Словаччині – 120 тис.; в Югославії – 60 тис.; США і Канаді – 200 тис.; в Аргентині і країнах Західної Європи – 40 тис. осіб.

Протягом останніх років створено понад 80 лемківських самодіяльних мистецьких колективів. Регулярно проводяться регіональні фестивалі лемківської культури. Систематично виходить лемківський календар, газета «Дзвони Лемківщини», створено телефільми лемківської тематики.

Тому перед державою постає завдання створити для лемків такі умови, які б забезпечили збереження і розвиток їхньої культурно-духовної самобутності, що обумовлює потребу у розробленні Програми підтримки та збереження культурної спадщини лемків як етнографічної групи українців.

Програма передбачає реалізацію таких заходів:

1. Опрацювати питання щодо підготовки видання історії Лемківщини.

Національна академія наук,
Держкомтелерадіо,
Держкомнацміграція разом з товариством «Україна-Світ».
2004-2005 рр.

(Продовження на стор. 2)

(Закінчення. Поч. на стор. 1)

ПРОГРАМА
підтримки та збереження культурної спадщини лемків на період до 2009 року

2. Провести роботу з виявлення та скласти перелік об'єктів культурної спадщини лемків і пам'ятних місць, пов'язаних з примусовим переселенням українців з Польщі в Україну у 1944-46 та 1951 роках.
Мінкультури,
Львівська облдержадміністрація,
Волинська облдержадміністрація,
Тернопільська облдержадміністрація.
2004-2005 рр.

3. Вивчити питання про створення Інституту лемкознавства при Національній академії наук України.
Національна академія наук,
Мінкультури, МОН.
2004-2006 рр.

4. Вирішити питання щодо спрощеного перетину українсько-польського кордону уродженцями Лемківщини та їх нащадками з метою культурної інтеграції та впорядкування цвинтарів, сакральних і культурних місць на території Республіки Польща.
МЗС.
2004 р.

5. З метою збереження та популяризації традиційної культури лемків сприяти проведенню фольклорно-етнографічних та наукових експедицій.
Національна академія наук,
Мінкультури, МОН, Міністерство у справах сім'ї, дітей та молоді,
Закарпатська облдержадміністрація,
Волинська облдержадміністрація,
Тернопільська облдержадміністрація,
Львівська облдержадміністрація.
2005 р.

6. На основі матеріалів фольклорно-етнографічних та наукових експедицій створити карту місць компактного проживання лемків.
Держтурадміністрація,
Національна академія наук,
Закарпатська облдержадміністрація,
Волинська облдержадміністрація,
Тернопільська облдержадміністрація,
Львівська облдержадміністрація.
2006 р.

7. Сприяти проведенню Всеукраїнського фестивалю лемківської культури «Дзвони Лемківщини».
Мінкультури, Держкомнацміграції,
Тернопільська облдержадміністрація.
2004-2009 рр.

8. Опрацювати питання щодо підготовки повного видання творів Богдана-Ігоря Антонича.
Національна академія наук,
Держкомтелерадіо.
2005 р.

9. Розробити концепцію створення у Горлицях (Республіка Польща) музею лемків

НА «ЛЕМКІВСЬКІЙ ВАТРІ – 2004»

Фоторепортажі Г. Паньківа та І. Дуди

Співає Ганна Чеберенчик-«Аничка», м. Львів.

ХРОНІКА НОВИН

15 травня, м. Львів. У Лемківській світлиці проходила прес-конференція керівництва ВУТЛ із засобами масової інформації. На запитання журналістів відповідали: голова ВУТЛ Олександр Венгринович, заступники голови Володимир Ропецький (Львів) і Степан Криницький (Івано-Франківськ), редактор газети «ДЛ» Ігор Дуда, член колегії Володимир Ардан. Йшлося про заходи ВУТЛ у зв'язку з 60-річчям депортації українців з Польщі, питання матеріального відшкодування, Фестиваль лемківської культури у Монастириську.

Ввечері цього дня у драмтеатрі ім. М. Заньковецької відбувся великий концерт-презентація 3-го вокального альбому під назвою «Силою любові» Анички - Ганни Чеберенчик. У концерті брав участь шоу-балет «Фортуна».

21-23 травня. 12-особова делегація лемківських діячів України - членів Президії СФУЛО і колегії ВУТЛ, під проводом Івана Щерби та Олександра Венгриновича, взяла участь у науковій конференції, присвяченій 101-ій річниці від дня народження Юліяна Тарновича - Бескида і 70-річчю від часу випуску часопису «Наш Лемко» (ред. Ю. Тарнович) на запрошення голови відділу Об'єднання Українців у Польщі Мар'яна Райтара. На конференції, серед інших, виступили владика Адам, Мирон Кертичак, Мар'ян Райтар, Іван Щерба, Іван Красовський, Олександр Тарнович. Музичну програму виконував молодіжний гурт під керівництвом Мар'яни Ярої.

Наступного дня делегація відвідала с. Репідь (п-т Сянік), в якому народився член колегії ВУТЛ Степан Майкович. Гості побували на Службі Божій в сільській церкві, поклали квіти на могилу єпископа УГКЦ Теодора Майковича. Відтак було с. Лупків (п-т Лісько) під словацьким кордоном, від якого залишилася тільки залізнична станція. Тут народився проф. Дмитро Семак, звідси походять батьки професорів Івана Щерби і Богдана Дурняка. На ночівлю делегація зупинилася в с. Святкова Велика (п-т Ясло) - батьківщині члена Президії СФУЛО Андрія Тавпаша.

На 3-ій день делегація відвідала с. Вільхівці (п-т Кросно), побувала в церкві, взяла участь у 14-му лемківському кермеші. Свято відкрив ансамбль пісні і танцю «Лемковина» зі Львова (диригент М. Мельник).

3 червня. Київ. Засідання робочої комісії при Кабінеті Міністрів України, яке вів Геннадій Москаль - голова Державного Комітету в справах національностей та міграції. Обговорювався проект Закону України «Про де-

Держкомтелерадіо.
2005 р.

9. Розробити концепцію створення у Горлицях (Республіка Польща) музею видатного українського поета Лемківщини Богдана-Ігоря Антонича (1909-1937) з урахуванням досвіду діяльності музею Ю. Словацького у Кременці.
МЗС, Мінкультури,
Національна академія наук,
Тернопільська облдержадміністрація,
Львівська облдержадміністрація.
2005 р.

10. Сприяти виготовленню компакт-диску творчого колективу «Лемки Києва».
Мінкультури.
2004 р.

11. Сприяти участі дітей з Лемківщини в програмах літніх мовних таборів в Україні для дітей українців, які проживають за кордоном.
Міністерство у справах сім'ї, дітей та молоді, МОН, МЗС разом з Товариством «Україна-Світ».
Постійно.

12. Надавати необхідну методичну допомогу вчителям української мови на Лемківщині.
МОН, Товариство «Україна-Світ».
Постійно.

13. Опрацювати питання щодо організації в Україні та в Республіці Польща виставки документів та фотоматеріалів про Лемківщину з українських та польських фондів.
Держкомархів,
Національна академія наук,
Мінкультури, МЗС.
2006 р.

14. Сприяти забезпеченню участі українських колективів у щорічному фестивалі «Лемківська ватра».
Мінкультури, МЗС,
Закарпатська облдержадміністрація,
Волинська облдержадміністрація,
Тернопільська облдержадміністрація,
Львівська облдержадміністрація.
2004-2009 рр.

15. Сприяти навчанню на бюджетній основі на гуманітарних факультетах вищих навчальних закладів України молоді з числа лемків Польщі за рахунок відповідних квот для закордонних українців.
МОН, МЗС.
2005-2009 рр.

16. Надавати всіляку підтримку періодичним друкованим виданням Всеукраїнського Товариства «Лемківщина».
Держкомтелерадіо, Держкомнацміграції.
2005-2009 рр.

17. Сприяти створенню на базі народної хорової капели «Лемківщина» у м. Львові Державного Лемківського ансамблю пісні і танцю.
Мінкультури,
Львівська облдержадміністрація.
2004-2005 рр.

Дитячий театр «Лемківский перстеник». м. Горлиці, Польща. Кер. Вікторія Черненко та Еміль Гойсак.

Вокально-інструментальний чоловічий ансамбль м. Новий Сад, Сербія.

Урочисте закриття свята.

надії Москаль - голова Державного Комітету в справах національностей та міграції. Обговорювався проект Закону України «Про депортацію українців з Польщі». У засіданні брав участь голова ВУТЛ Олександр Венгринович.

5-6 червня. VI-ий Всеукраїнський Фестиваль лемківської культури в Монастириську. Порівняно з минулим роком, він був найбільш масовий. В ньому взяли участь більше 7 тисяч глядачів, виступили біля 80 мистецьких колективів і окремих виконавців, у т. ч. з Польщі та Сербії. Вперше в концерті взяв участь народний артист України Роман Вітошинський, уродженець Монастириська.

Серед почесних гостей фестивалю були: Геннадій Москаль - голова Державного Комітету України в справах національностей та міграції, Ярослав Жовнірчик - начальник управління Кабінету Міністрів України, проф. Іван Щерба - голова СФУЛО, Іван Курницький - голова Тернопільської облдержадміністрації, Іван Панцьо і Неоніла Муяссарова - заступники голови, Петро Олійник, Ярослав Джоджик та Іван Стойко - народні депутати України, Валерій Сосницький - голова Монастириської райдержадміністрації, Михайло Курило і Михайло Маценко - голови Монастириської і Збаразької районних рад, Роман Дудяк - міський голова Монастириська, Ігор Богун - заступник міського голови Тернополя, Валерій Бачинський - начальник управління культури облдержадміністрації, Павло Сливка і Марко Путько - начальники відділів у справах національностей та міграції Тернопільської та Івано-Франківської облдержадміністрацій, отці Іван Майкович (Бучач), Ігор Федоришин (Монастириськ) і Мирон Михайлишин (Криниця, Польща), Ярослава Філь - екс-голова Союзу Українок у Мюнхені (Німеччина). Погода сприяла доброму відпочинку лемків, проведенню концертної програми, конкурсів і нічної молодіжної забави.

Голова оргкомітету Фестивалю Олександр Венгринович. Головний режисер - Василь Кармазин. Староста - Михайло Громосяк. Ведучі - Віра Зінченко і Микола Мороз (Монастириськ), Надія Нагловська-Шкимба і Василь Шкимба (Калуш).

18-20 червня. Делегація Президії СФУЛО у складі: проф. Іван Щерба, Володимир Ардан, Олександр Венгринович, Микола Горбаль, проф. Богдан Дурняк, Стелла Миронченко, Степан Майкович, Андрій Тавпаш вперше відвідала 50-е Свято русинів-українців у Свиднику (Словаччина).

Інф. «ДЛ».

Видатні діячі Лемківщини

ТРИ ПРОФЕСОРИ З ЛУПКОВА

***Богдан ДУРНЯК** (нар. 12.06.1956 р. у Львові). Батьки походять зі с. Лупків, п-т Ліско. Доктор технічних наук, професор. Ректор Львівської Академії друкарства.*

***Дмитро СЕМАК** (нар. 28.12.1936 р. в с. Лупків, п-т Ліско). Доктор фізико-математичних наук, професор, академік Академії наук вищої школи України. Заслужений діяч науки і техніки України. Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки. Завідуючий кафедри прикладної фізики Ужгородського державного університету.*

***Іван ЩЕРБА** (нар. 27.09.1950 р. в с. Зимна Вода біля Львова). Батьки походять зі с. Лупків, п-т Ліско. Доктор фізико-математичних наук. Професор Львівського Національного університету ім. І. Франка. Голова Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань.*

Фото І. Дуди.

Марія СТАХІВ-КРУПА

ВЕЧІР

Гумореска

Світить місяць, роса впала, трава зелененька.
Дід бабу любить, хоч баба старенька.

Взяв її за рученьку, повів у садок:
- Ой, бабусенько моя, ружовий квіточок!

Став єй обнімати, до серця тулити:
- Дай нам, Боже, щасливенько до смерти дожити.

Став її цілувати в уста старенькі:
- Щось вони, бабуню, вже не солоденькі.

А бабуся тяженько зітхнула:
- Уже, дідусю, все ся минуло.

Колись, як ми були оба молоденьки,
То й твої уста були солоденьки.

Розгнівався дід, різко змінився:
- Піду, каже, й буду женився,
а ти візьми камінь та іди втопися.

Дід вуса підкрутив, пішов до корчми горілку пити.

Баба сіла на лавчині Богу ся молити.

Помолилась, сердечная, потім задрімала,
А відтак, помаленьку, все собі згадала:

Як то було добре, коли їли ябка й грушки
коло перелазу. Їли солодкії, їли виннії.
Минулося. Не вернуться літа молодії...

Аж на світанку чує баба сварку.
Дід додому приходить - хвіртки не знаходить.

Іде баба зустрічати лицаря свойого:
Пришкандибав неборака, от і слава Богу!
Баба діда любила і всі провини простила.

Уміймо прощати, уміймо любити,
Будемо щасливо на цім світі жити!

12.02.1993 р.

Земля моїх дідів

Весною і літом весело розсміяна, замаєна зеленню і веселковим суцвіттям. Очі розбігаються. Не знаєш, на чому зупинити свій погляд. Яка краса! Часом заплакана, дощова, холодна. Не раз тую гармонійну красу порушує природня стихія. Тоді гори стають понурі, грізні, димлять. Розреготані перуни розкидають по верхах блискавки, а гірські шумливі потоки з гуркотом несуть свої спінені води. Тут немає порятунку: вода змітає все, що стає на перешкоді швидкому бігу. А вітер з рушійною силою пригинає дерева до землі. Але знову виглянуло сонце, огріло омиту землю. Повітря – чисте, духм'яне.

Восени міняються барви. Гори вкриваються багрянцем. Зеленіють сосна, ялина і могутня смерека. В часи осені пташня збирається в далекий переліт. Пам'ятний з дитинства відліт журавлів, які на прощання кидали нам з висоти своє журливе «кру».

Зимою сніги сліпуче сяють на вершинах гір. Тиша. Хитра, руда лисиця понеслась в гущавину. Підстрибуючи, пролетів заєць. На схилах нишпорять підступні вовки.

На цій землі виростали покоління за поколінням: веселе, співуче, працьовите, сміливе, вперте і добре. Було чим гордитися, хоч не обходилося без злих людей. Нарід з Лемківщини, Перемищини і Холмщини зберігав свою високу духовну культуру, традиції, побут і віру. Так було від часів Київської Руси.

Після війни наш рід був вигнаний зі своїх домівок на поневіряння. Одних виселели на Схід, других – на Захід. Одних погнали за колючий дріт у Сибір, інших – в Явожно.

Мусимо пам'ятати про трагедію, розповідати про неї молодому поколінню. Хто не знає свого минулого, той не вартий майбутнього!

Марія КУЗЯК-ШЛЯНТА,
м. Львів.

Долі людські

ОТЕЦЬ-МІТРАТ ІВАН РЕПЕЛА: «Люди стають кращими, добрішими. Це велика Божа ласка!»

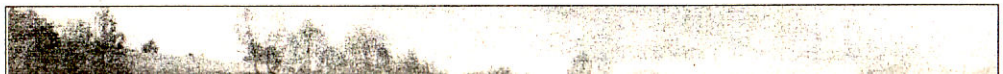

же я іщы є лемко».

– Хто з людей мав вплив на ваше формування як священика?

– До нас в ті часи приходили підпільні греко-католицькі священики: уже покійний о. Зіновій Кисилевський, о. Петро Пиріжок, о. Володимир, якого називають всі доктором. Він був доктором філософії, і викладав у Богословській академії у Львові. Великий

зараз він вчиться в Римі. На 6 курсі Духовної академії навчається Андрій Твердохліб, наш парафіянин. В цьому році на 1-му курсі навчається Володимир Чорній, якого я пам'ятаю з першої його Сповіді, в якій взяли участь батьки, дідусь, бабуся і прабабуся. Я ще підкреслив тоді, що 4-те покоління пішли до Сповіді разом з Володимиром. Дуже добрі у нас є діти, молодь, старші парафіяни.

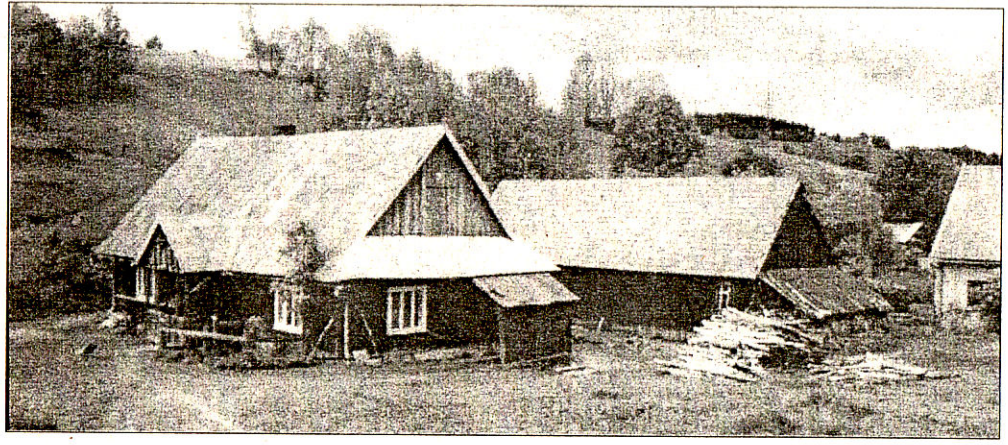

Родинна хата Репелів на Лемківщині.

Покликання до священства передавалося у родині Репелів з молоком матері, з чистим гірським повітрям Карпат і Бескидів, шумом потоків, любов'ю до Батьківщини і народу. За чотири покоління Репели були і дяками, і священиками, і монахами-архимандритами, і отцями-мітратами. Тому не випадково доля провела своїми стежками о. Івана Репелу в Опришківці, де залишив незабутній слід у серцях вірних до початку гонінь УГКЦ о. Іван Блавацький, його іменем сьогодні названа вулиця. Вірні шанують і [illegible]ть свого пароха, який є новатором і реформатором, подвижником і просто людиною, який живе заради своєї пастви.

– Отче Іване, звідки походить Ваше коріння? Яким було виселення?

– Мої батьки Іван та Єлисавета є переселенцями з Лемківщини, і ми ніколи не соромилися того, що ми – українці. Адже ми жили тут віками – найдальше на Захід від свого краю, в горах Карпатах, в Польщі. Батьки народилися в с. Розтока Велика Ново-Санчівського повіту. Це недалеко біля знаменитого гірського курорту Криниці, де чудова природа, мінеральні води, тече ріка Попрад, що межує зі словацьким кордоном. Доказом того, що там століттями жили українці є історичні церкви, які збереглися до наших днів. У нашому селі ще й досі є дерев'яна церква, якій більше трьохсот років. Біля неї поховані наші прадіди, зберігся пам'ятник у вигляді хреста, де чітко видно написи. Єдина в цьому селі вистояла наша хата – велика, дерев'яна, на 4 кімнати, під бляхою, поруч велика стодола, широке подвір'я, за яким тече річечка, чути шум і плескіт води. Природа навколо подібна до нашої Яремчі чи Ворохти.

Опинилися ми в Україні у 1946 році, такою була політика нашого «батька» Сталіна, що кордони краяли, людей виселяли, і кримських татар, і чеченців, і нас, лемків. Тоді зародився відомий рух – Українська Повстанська Армія. Наш стрийко, татів брат, був у рядах УПА, 10 років відсидів у тюрмі, вернувся у 40 років.

Батьків виселили на Полтавщину. Взагалі намагалися лемків розкидати по східних теренах України, щоб вони скоро забули про свої корені. Декотрі були в Донецькій, Миколаївській областях, декотрі і дотепер там залишилися. Дід, будучи дяком, не витримав такого життя, забрав своїх дев'ятьох дітей, і давай тікати. За Львовом його зупинили, посадили на поїзд, на станції Отинія висадили. Так ми опинилися в польському селі Тарновиця Пільна, з якого всіх поляків вивезли. Коли фронт ішов, воно майже все згоріло. Там народився і я. Це сталось 24 травня у 1956 році. Там ходив до школи, там виростав. Я був найстарший серед п'ятьох братів і сестер.

Батьки разом уже 52 роки. Нещодавно ми святкували їхнє «золоте весілля». І взагалі наш рід дуже великий: у батька було дев'ятеро братів і сестер, а у мами – шестеро. Отож, маю 54 двоюрідних братів і сестер. Родина велика, дружна. На Великдень та інші свята ми збираємося разом: чотири покоління, від прадідів до правнуків.

– Якими були ваші враження від побаченого неба і землі Лемківщини, колиски дитинства ваших предків?

– Вперше я побував на батьківщині у 1990 році, вдруге у 2001-му, коли я проводив реколекції в Криниці, був там на храмовому святі Петра й Павла, де Службу Божу очолював Митрополит Перемиський Іван Мартиняк. Вразила мене матірна земля, її врода. Навіть побутує така думка, що лемки були охрещені на 100 років раніше, ніж Володимир хрестив Русь. Охрещені разом із словаками Кирилом і Мефодієм, які тоді проповідували в Моравії. Це ще треба досліджувати історично. Вразила мене давня церква, різьба, хоругви вишиті, які збереглися до цього часу. З 1990 року вона діє, там правлять римо-католики, українців вже немає, всі виселені. Одна-єдина сім'я лемків повернулася з Німеччини, куди також виселяли. Минулого року ми, три двоюрідні брати, все зазняли на камеру і на фотоапарат. Все показали нашим стареньким батькам, які вже не можуть поїхати додому. Аж через 60 років вони побачили свої корені, свій рід. Відвідали також єдиного лемка – 86-річного пана Миколу Святківського. Він каже: «Вийду си на подвіря, як си засьпівам! Най вшытки чуют же я іцы жыю, лицькі священики: уже покійний о. Зіновій Кисилевський, о. Петро Пиріжок, о. Володимир, якого називають всі доктором. Він був доктором філософії, і викладав у Богословській академії у Львові. Великий вплив на мене мав владика Павло Василик, який відправляв у нас в церкві, коли вдень, коли вночі, але завжди зупинявся у наших батьків у хаті, ночував у нас. Тоді з ними приїздили о. Микола і о. Григорій Сімкайли, Владика Володимир Війтишин та інші отці, які формували мене, як майбутнього священика. Після закінчення 8 класу я поступив до фармацевтичного училища в Коломиї, там познайомився з єпископом Софроном Дмитерком. Під його впливом я поступив до отців Василіян, думав стати монахом і трохи був. Але час був непевний, тому я вирішив бути целібатом.

Мене висвячували 22 грудня 1984 року на свято Непорочного Зачаття Божої Матері у містечку Брюховичі. На другий день я відправив свою першу Службу Божу. Батьки ще довго не знали, що я вже священик, бо ми приймали присягу, нікому про це не говорити. Тоді був такий час, що не можна було розповідати про священство. Отож, цього року виповнюється 20 років мого пастирського служіння.

– Що є найважливішим у вашій праці?

– Найважливіше – це служіння людям. Ще до священичої служби, я працював фармацевтом в аптеці. Туди приходили монахині, які знали, що я – священик. Ми домовлялися, коли буде Служба Божа. Вже тоді, обслуговуючи людей ліками, я привчився бути ввічливим, терпеливим, точним. У нас парафіяни знають, що спізнюватися на Літургію не можна, вона завжди починається вчасно, і вони цього дотримуються. Завжди є година-півтори до Служби Божої на Сповідь.

– Як залучаєте молодь до праці на парафії?

– При церкві у нас діє дитячий хор, який співає щонеділі о 12 годині. У неділю у храмі є багато людей. Дорослі і навіть маленькі діти дуже полюбили дитячу Службу, вона трішки коротша, діти співають весело, енергійно. Уже два роки щопонеділка всі діти зі школи і вчителі приходять вранці на Святу Літургію, як на урок. Вона починається о пів на дев'яту ранку, коротенько я пояснюю суть недільної проповіді, націлюю їх на робочий тиждень. Дуже гарно розпочинати день і тиждень з молитви, із зустрічі з Христом. Нас добре сприймає і підтримує дирекція школи. Для мене велика радість, коли бачу школярів від 1-го до 11-класу.

Співпрацюємо із сестрами-мироносицями, які протягом року готують дітей до першої Святої Сповіді і Святого Причастя. Від 1990 року Причастя відбувається дуже урочисто, в другу неділю травня, в День матері, з участю батьків і хресних. Це наше традиційне парафіяльне свято. Відвідуємо святі місця: Зарваницю, Гошів. У цьому році теж плануємо поїздки. Протягом Посту щосуботи по два-три класи з учителями приступають до Великодньої Сповіді. Цього року я був дуже вдячний вчителям і батькам за старшокласників, які дуже серйозно і відповідально сприйняли обов'язок Сповіді. Для мене це є нагородою.

– Чи маєте своїх духовних послідовників, учнів?

– Духовними учнями є ті, яким я давав рекомендацію, які виростали на парафії. Дехто ще вчиться, а дехто вже є священиком. Наприклад, отець Сергій Знак, якого я ще пам'ятаю дитиною, учнем школи, а якій взяли участь батьки, дідусь, бабуся і прабабуся. Я ще підкреслив тоді, що 4-те покоління пішли до Сповіді разом з Володимиром. Дуже добрі у нас є діти, молодь, старші парафіяни.

– Ви працювали економом у єпархії. В чому полягала ваша робота?

– Я працював п'ять років. Роботи було багато, я був економом не тільки єпархії, але й семінарії. Тоді там проводилися ремонтні роботи: ми запустили в хід пекарню; провели опалення дахової котельні, яка діє донині. Вперше в церкві Різдва Христового провели опалення під підлогою.

Багато ще маю задумів, планів, праці на парафії. У 2008 році буде сторіччя нашого храму Священномучениці Параскеви. Парафія велика: п'ять тисяч парафіян, тому мені допомагає Тарас Огир. Але через погане здоров'я я передав працю економа отцеві Михайлові Залеському, теж лемкові.

– Яка особливість вашого храму і парафії?

– Перший раз, коли я прийшов до церкви з Владикою Софроном Дмитерком, відправив першу Літургію 7 січня 1990 року, на Різдво, церква була чорна, обдерта. Перед цим вона служила складом і була зачинена 30 років. Сьогодні, усе, що ви бачите, і дзвіниця, і каплиця, і Катехитичний центр, який зростає, – все це зроблено руками на кошти парафіян. Ми ніколи не просимо допомоги за межами парафії, все, що зроблено, це пожертва наших мирян.

А особливістю храму є те, що наші люди дуже люблять живі квіти. Спочатку любили нести штучні, але я пояснив, що живому Богові потрібні живі квіти. І зараз в храмі дуже багато троянд, гвоздик, нарцисів, лілій.

Я був зворушений, коли ходив сповідати хворих перед Великоднем. Адже я всіх своїх мирян знаю, відвідую. В одній сім'ї є хворий чоловік і жінка, які до церкви вже не можуть іти. Жіночка дякувала зі сльозами на очах, що люди до них приходять, їх відвідують. Вони прожили тут усе своє життя і вражені увагою людей. «Отче, люди колись такі не були, це церква їх такими зробила, це її вплив», – таке зізнання для мене було особливо приємним. Люди стають кращими, добрішими. Це велика ласка Божа, що люди навертаються.

– Чого люди найбільше очікують від священиків і Церкви?

– Люди хочуть чути Боже слово, вони перенасичені політикою, нашою економікою. Я завжди намагаюся цього дотримуватися, ніяких агітацій. Люди приходять, щоб зустрітися з Христом.

Отець-мітрат Іван Репела планує до 100-річчя храму завершити будівництво Центру, організувати для молоді читальний зал, посадити великий сад. Віримо, що все це Господь дозволить йому завершити, бо поруч завжди є добрі парафіяни, які підтримують, допомагають, розуміють.

Лемко о. Іван черпає сили для праці в Бозі, в людях, у своїй родині. А родина Репелів тримається у цьому світі на великій єдності, вірі, чистоті помислів, справедливості, глибокій молитві. Тому не обривається та ниточка, яка тягнеться від батька до сина, від прадіда до правнука, з Лемковини на Покуття і Гуцульщину, бо зіткана вона з людей, які віддали Богові свої серця.

Юлія БОЄЧКО,
м. Івано-Франківськ.

ПЕРЕЗЕРАМЕ СТАРЫ ЗНИМКИ

(Просиме присылати - будеме друкувати)

Лемку! Маш бесідувати, гварити, мовити, повідати, радити, речы, ґадати.
Втовди лем будеш собом і шанувати Тя будут Люде.

Громада віруючых с. Королева Руска, п-т Новий Санч, разом з священиком. 1929 рік.

ВИТАНЯ

Володимирови ДРАНЮ з оказиі його 60-літя

Влодзьо Дранів пише віршы,
Часом ліпшы, часом гіршы.
Як ся коли йому складат,
Першы клясы той наукы
Дала му Святкова,
Потім в пляні мали Драні
Дійти до Кракова.

Але Сталін із Берутом
Так заколотили,
Же ся дуже нашых лемків
В Калушы спинили.

Жебы-с вершы, приповідкы
Для нас вшыткых творив.

Жебы жена тя любила,
І діти, і внукы,
Жебы вчыли-ся од тебе
Тіж доброй наукы.

Най ти сонце сьвітит ясно
І твоій родині

ЖЕРТВОДАВЦІ

Микулинецкого осередку Тернопільской обласной організаціі «Лемківщына» на справу одродженя Лемківщыни.

БОРИС Степан	– 20 грн.
ГРИБ Ганна	– 20

Влодзьо Дранів пише віршы,
Часом ліпшы, часом гіршы.
Як ся коли йому складат,
То на папір так выкладат.

Як сой душу кус загріє
І му серце звеселіє,
Товди й муза, рифмы й римы
Ідут єдны за другимы.

Пише, де ся каждий вродив,
Хто як жыв і хто што робив,
Хто ся з кым і коли женив,
Хто до чыйой жены ходив.

Про Сьвяткову і Сьвятківку,
Про Воловец і Решівку,
Про Магуру, Котань, Ясло,
Як зме жыли в горах красно.

Яка там была природа,
А якого там народа!
Як ся гарді приберали
І як лемкы ґаздували.

Про потокы, лісы, горы,
Про сьпіванкы і просторы.
Знає, де черешня росла
І як з няньом ішов з Кросна.

Як го Шкымба вчыв гупоты,
Якы то были гунцвоты,
Як го няньо за то били,
До розуму приводили.

Пише він на ружны темы,
Бо на тото добрі вчений.
Про Лєніна і Сталіна,
Про фігуры і коліна.

Про «Студеньку», сьпівы, таньці
І про Донбас, про повстаньців.
Мільку спімне і Марину,
Потім цілу Лемковину.

Так заколотили,
Же ся дуже нашых лемків
В Калушы спинили.

Влодзьо пішов ту до школы,
Медаль ту му дали,
Потім Львівскы інституты
Пару літ забрали.

А пак «хемію» піднимав,
Шахты і будовы,
Ту ся женив, діти ростив,
Посылав до школы.

Жену взяв сой гарду, мудру,
Барз го не ревнує,
Має тото вшытко в легці,
Як дашто почує.

Діти вывчыв – вшыткы мудры,
Вдалися на няня,
Мы ім гнеска шлеме вшыткым
Наше привитаня.

Тепер Влодзьо наш в «Студеньці»
Сьпіват, деклямує,
А як коли кого неє,
То і затаньцує.

Всіх веселит, поздоровлят,
За вшыткых памятат,
Як дакотра нема мужа,
То женихів сватат.

Но а тепер дост юж того,
Скіньчу юж писаня
І передам од «Студенькы»
Таке привитаня:

Дай ти, Боже, Владимирю,
До сто літ дожыти,
І сьпівати, таньцувати
І всіх веселити.

Жебы тот запал лемківский
В тобі вічно горів,
Тіж доброй наукы.

Най ти сонце сьвітит ясно
І твоїй родині,
Жебы вшыткы сте сьпівали
В нашій «Лемковині».

Най вам небо даст здоровля,
Земля – дає жыти,
А «Студенька» із джерельця
Воды ся напити.

Мы жычыме щесьтя, миру,
Здоровля і втіхы,
А до того на додачу
Грошей повны міхы.

Жебы дост сте того мали
В хыжі і на дворі,
Жебы в поли ся родило
І было в коморі.

Най вас Пан-Біг оберігат
Од всякой слабости,
Майте щесьтя і здоровля
До самой старости.

Марія ШКИМБА,
м. Калуш.
Уродженка с. Святкова-Велика, п-т Ясло.

справу одродженя Лемківщыни.

БОРИС Степан	– 20 грн.
ГРИБ Ганна	– 20
ТРАЧ Ганна	– 20
ХАЛАНИЧ Антон	– 20
ШИМОНЧИК Дмитро	– 20
ЮЩАК Ганна	– 20
БОБЕЛЬ Катерина	– 10 грн.
ВОВЧАК Дмитро	– 10
ГАЛИЦЬКА Катерина	– 10
ГАНЧАК Филип	– 10
ГАЧОК Володимир	– 10
ДЕМЧАК Андрій	– 10
ЗАВІСЛЯК Петро	– 10
КАВКА Семен	– 10
МЕЗЕНЦЕВА Марія	– 10
ОНИСЬКО Надія	– 10
ПАНАС Галина	– 10
СЛОБОДЯН Марія	– 10
СТЕФАНОВСЬКА Парасковія	– 10
ЧАБАН Меланія	– 10
ШВІГАР Марія	– 10

Вшыткым Вам складаме щыру подяку!

Колєгія ВУТЛ.

ЦЕКАВЫ ІСТОРИЧНЫ ПОРИВНЯНЯ

Вродили-ся:
Наполєон – в 1760 році
Гітлєр – в 1889.
Ріжниця 129 років.

Обняли владу:
Наполєон – в 1804 році,
Гітлєр – в 1933.
Ріжниця 129 років.

Заняли Віден:
Наполєон – в 1809 році,
Гітлєр – в 1938.
Ріжниця 129 років.

Напали на Росию:
Наполєон – в 1812 році,
Гітлєр – в 1941.
Ріжниця 129 років.
Оба обняли владу в 44 роки.
Оба напали на Росию в 52 роки.
Оба програли войну в 56 років.

"Дзвони Лемківщини" -
часопис Всеукраїнського Товариства "Лемківщина"
Наша адреса:
46001, м.Тернопіль, бульв. Т.Шевченка, 21.
Реєстраційне свідоцтво ТР 145
Замовлення № 24. Тираж 1000
Обсяг 1 друк. арк. Друк офсетний.
ПВК "Збруч", м.Тернопіль, вул. Живова, 11

Редактор Ігор ДУДА
Редакційна колегія:
Парасковія ТРАЧ - відповідальний секретар, *Олександр ВЕНГРИНОВИЧ* (Тернопіль), *Микола ГОРБАЛЬ* (Київ), *Степан КРИНИЦЬКИЙ* (Івано-Франківськ), *Володимир РОПЕЦЬКИЙ, Ярослав ШВЯГЛА* (Львів).
Комп'ютерний набір і верстка - *Тарас ВАШКІВ.*
Висловлені авторами думки можуть не співпадати з позицією редакційної колегії.
Відповідальність за достовірність фактів несе автор публікації.
Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.

www.lemko.org
2010.08.10
18:25:10 +03'00'